

ЕКОЛОГО-ПРАВОВА ОСВІТА І НАУКА В ПРИКАРПАТСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

16 травня 2016 року на урочистому засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, присвяченому 76-річчю від дня заснування університету, відбулась церемонія присвоєння звання «Почесний професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» Заслуженому юристу України, член-кореспонденту Національної академії правових наук України, доктору юридичних наук, професору кафедри теорії держави і права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Василю Васильовичу Костицькому.

Василь Васильович стояв у витоків формування та становлення вищої юридичної освіти в рідному Прикарпатті. Нинішній Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника започаткований 25 травня 1992 р. В цей день відповідним наказом ректора Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника організоване відділення правознавства при історичному факультеті. 1 червня 1992 року створена профільна кафедра теорії та історії держави і права, яку очолив Костицький В.В. Саме за цією кафедрою в перші роки функціонування факультету була закріплена навчальна дисципліна «Екологічне право України», читання якої забезпечував Василь Васильович.

Спеціалізована кафедра трудового, екологічного та аграрного права створена в січні 2006 року за рішенням Вченої ради Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, шляхом виокремлення фахових дисциплін з кафедри теорії та історії держави і права та кафедри цивільного права і процесу.

Сьогодні кафедра є структурним підрозділом Університету та Юридичного інституту, забезпечує навчально-виховну і методичну роботу з ряду споріднених навчальних дисциплін і здійснює наукову та науково-дослідну діяльність за певними напрямками, провідним з яких є еколого-правовий напрям наукових досліджень. Очолює кафедру кандидат юридичних наук, професор Надія Романівна Кобецька, вихованка львівської школи професора Кравченко С. М. (кандидатська дисертація на тему «Екологічні права громадян України» захищена в 1998 році). Нині Надія Романівна завершує докторське дисертаційне дослідження за науковим консультуванням доктора юридичних наук Малишевої Н.Р. на тему: «Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні».

За роки існування юридичного факультету (інституту) на кафедрі трудового, екологічного та аграрного права сформувався професійний колектив дипломованих викладачів-науковців. Наукову та навчальну діяльність еколого-правового профілю забезпечує завідувача кафедрою Кобецька Н.Р., доцент Мороз Г.В. (у 2006 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Правове регулювання участі громадськості в прийнятті рішень у галузі охорони довкілля», під керівництвом кандидата юридичних наук Кобецької Н.Р.), доцент Романко Світлана Миколаївна (тема захищеної у 2008 році дисертації – «Економіко-правовий механізм забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції», науковий керівник – доктор юридичних наук Костицький В.В.).

Еколого-правова тематика є пріоритетним напрямом наукових досліджень також доцента Яремак З.В. (тема дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук – «Правове регулювання ведення державних кадастрів природних ресурсів», науковий керівник – кандидат юридичних наук Кобецька Н.Р.), доцента Грицан О.А. (тема дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук – «Правові засади екологічного контролю за використанням та охороною надр», науковий керівник – доктор юридичних наук Семчик В.І.).

Суміжні зі спеціальністю «екологічне право» наукові дослідження проводяться викладачами Юридичного інституту: проф. Вівчаренком О.А. (докторська дисертація на

тему «Правова охорона земель України» захищена в 2015 році, науковий консультант – доктор юридичних наук Мунтян В.Л.), доцент Багай Н.О. (у 2002 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Розвиток науки аграрного права України» під керівництвом доктора юридичних наук Титової Н.І.), доцент Мироненко В.І. (тема захищеної у 2008 році дисертації – «Зміст та межі здійснення права приватної власності на землю в Україні», науковий керівник – доктор юридичних наук Костицький В. В.) та іншими.

Результатом наукової роботи кафедри є опубліковані монографії, підручники та навчальні посібники, наукові статті, зокрема: Науково-практичний коментар Водного кодексу України / Н.О. Багай, Н.Р. Кобецька, І.В. Мироненко [та ін.]; за заг. ред. Н.Р. Кобецької. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 360 с.; Кобецька Н.Р. Екологічне право України : навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2007 (2-е видання, 2008 р.). – 352 с.; Кобецька Н.Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія / Н.Р. Кобецька. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2016. – 271 с.; Вівчаренко О.А. Правова охорона земель в Україні : монографія / О.А. Вівчаренко. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 333 с.; Романко С.М. Економіко-правовий механізм забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції : монографія / С.М. Романко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 226 с.; Мороз Г.В. Правове регулювання участі громадськості в прийнятті рішень у галузі охорони довкілля : монографія / Г.В. Мороз. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2008. – 168 с.

Викладачі кафедри виступають науковими керівниками дисертаційних досліджень аспірантів, ряд з яких вже поповнили кадровий склад Юридичного інституту. Активна робота проводиться і у сфері керівництва студентськими науковими дослідженнями. При кафедрі діє гурток з проблем екологічного та земельного права, координатором якого є доц. Мороз Г.В.

Сьогодні пріоритетним напрямком роботи кафедри є розвиток співробітництва у сфері навчальної та наукової діяльності з профільними структурами інших держав. Важливим поштовхом до розвитку міжнародного співробітництва та участі науковців у міжнародних проектах і програмах стало прийняття Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у жовтні 2010 року до Академії екологічного права Міжнародного союзу охорони природи ООН (МСОП ООН). МСОП засновано у 1948 році урядами та неурядовими організаціями, який на сьогодні є найстарішою та найбільш глобальною екологічною організацією, що має на меті збереження природних ресурсів. У 2003 році, визнаючи важливість розвитку освіти та науки в сфері екологічного права на рівні університетів, МСОП було розвинуто ідею створення Академії екологічного права. Академія є унікальною мережею академічних закладів, які займаються удосконаленням правової освіти в галузі охорони довкілля, членами якої сьогодні є більше 200 вищих навчальних закладів і установ по всьому світу.

Членство в Академії дозволяє викладачам обмінюватися результатами своїх наукових досліджень із науковцями всього світу, покращувати методи викладання екологічного права, брати участь у спільних дослідженнях та ініціативах, спрямованих на вирішення глобальних екологічних проблем за допомогою права. Особливо активна робота в цьому напрямку ведеться доцентом Романко С.М., яка є членом Комітету із наукових досліджень Міжнародної Академії екологічного права Міжнародного Союзу охорони природи ООН і бере участь у визначенні основних перспективних напрямків науково-дослідної роботи Академії екологічного права та їх реалізації. Світлана Миколаївна постійно бере участь у роботі Міжнародних Колоквіумів Академії із публікацією матеріалів: 2011 р. – м. Мпеквені (Південно-Африканська Республіка); 2012 – м. Балтімор (США); 2014 – м. Таррагона (Іспанія); 2015 – м. Джакарта (Індонезія); 2016 р. – м. Осло (Норвегія).

Викладачі кафедри постійно співпрацюють Міжнародною Академією екологічного права публікуючи результати своїх досліджень у електронному науковому журналі Міжнародної Академії екологічного права Міжнародного Союзу охорони природи ООН. Статті присвячуються актуальній науковій тематиці (правове регулювання відновлюваних джерел енергії, збереження біорізноманіття в лісах, використання та охорони водних ресурсів) та є доступними для перегляду вчених усіх країн світу.

У 2016 році за сприяння Міжнародної Академії екологічного права було реалізовано запуск матеріалів нової інноваційної платформи дистанційного навчання ООН InforMEA, що поєднує аудіовізуальні та текстові інтерактивні навчальні матеріали, необхідні для успішного проходження тренінгових навчальних курсів зі знання основних міжнародно-правових документів та основ міжнародного екологічного права.

У рамках роботи у сфері обміну досвідом, підвищення кваліфікації та проведення порівняльних наукових досліджень професор Кобецька Н.Р. та доцент Романко С.М. двічі були учасниками тижневих тренінгових курсів з проблем кримінального переслідування злочинів проти довкілля та відповідальності за незаконну порубку лісу, що проводились на базі Міжнародної правоохоронної Академії (м. Будапешт).

Незважаючи на незначний час існування спеціалізованої кафедри трудового, екологічного та аграрного права в складі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, результати її діяльності є достатньо вагомими та свідчать про високий науковий потенціал колективу, що активно розвивається та успішно працює на теренах еколого-правової науки України.

*Директор Юридичного інституту
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
Васильєва Валентина Антонівна*